

Od gnojenja s slamo.

Po poljskih pridigah prof. dr. Stöckhardt-a.

1. Gnojna moč slame v primeri z močjo živinskega gnoja.

(Dalje.)

Gnoj je tedaj po tem takem bolj močan, če ima več gnojnih drobcev, posebno pa fosfora in gnjilca v sebi, in ker nam kmetijska preiskava te dele iz gnoja razodeva, je očitno, da po nji naj bolj gotovo zamoremo presojevati gnojno moč gnoja. Kakor pravimo: „to srebro ali zlato je naj bolje, ker je čisto, uno pa je manj vredno, ker je namešano“, tako je tudi z gnojem: ta gnoj je več vreden, uni manj, kakor ima več ali manj gnojnih delov v sebi. Slama, scavnica (gnojnica) in blato so bile že večkrat in natanko preiskovane; zato dobro vémo, koliko imajo gnjilca in koliko fosforne kisline v sebi, namreč:

	gnjilca	fosforne kisline
v 10 centih suhe režene slame je	3 do 4 funt.,	1½ do 2 funt.,
v 10 centih frišnega kravjeka je	3 do 4 „	2 do 2½ „
v 10 centih mokre kravje gnojnice	8 do 9 „	—
v 10 centih suhega kravjeka je	15 do 20 „	10 do 12 „
v 10 centih suhe kravje gnojnice	80 do 90 „	—

Kaj sledi iz te preiskave? Tole: da po frišnem iz $\frac{4}{5}$ vode obstoječem kravjeku doleti zemlji gnjilca ravno toliko, fosforne kisline pa še več kakor ju je v enaki teži suhe slame. Frišni kravjek po tem takem v enaki teži dosto preseže suho slamo in je tedaj boljši gnoj, že tudi za tega voljo, ker se v kravjeku zapopadeni gnjilec veliko hitreje raztopi in razkroji, kakor tisti, ki ga ima suha slama v sebi.

Če se je pa slama scavnice (gnojnice) do dobrega napila, je taka slama vsa drugač; nasitena gnjilca hitro razpade in se sparsteni, je močen gnoj in pospešuje rast vsih rastlin. Sama slama prvo leto skor nobene očitne moči nima.

(Dalje sledi.)

Kmetijska skušnja.

(Rudeča detelja.) Velika dobrota za kmetovavce je rudeča ali laška detelja (Incarnat-klée), katero pri nas večidel v ajdo sejejo in sicer takrat kakor ajdo. Po mojih večletnih skušnjah je pa ni dobro precej takrat sejati, ampak še le takrat ko je že ajda popolnoma zelena. Če se oboje kmalo seje, detelja hitreje ozeleni in ajdo močno topi, posebno če je letina mokra. Ako se pa detelja vseje, ko je že ajda popolnoma zelena, je nič ne topi, detelja pa spomladi zato ravno tako lepo raste. Tudi smo že skušali to deteljo sejati v pollan (povan) in v repo, kader je že okopana, in tudi te skušnje so se pri nas prav dobro poterdile. Sejte tedaj, kmetovavci, rudečo deteljo tako!

Lavrač.

Premišljevanje

narave in previdnosti božje v nji.

Poslovenil Mihael Verne.

Povsod živi človek.

Veliko veliko zemlje že poznamo, in zmiraj več dežel spoznavamo. Nikdar pa se ni še v noben kraj prišlo, kjer bi ne bila narava čisto ničesa ne napravila, naše življenje ohraniti. Znane so dežele, kjer sonce skoraj vse požge, kjer človek skoraj družega ne vidi, ko peščene hribe in planjave, in kjer je zemlja brez vse zelenjave in skoraj brez vse lepote. In vendar stanuj-

jejo v teh deželah ljudje in živali, in najdejo v njih svojo hrano. — Najdejo se kraji, ki jih sonce skoraj nikdar ne obsije, kjer skoraj večnega mraza vse oterpne, in kjer so poljedelstvo in pridelki popolnoma neznani. Vendar najdemo v njih ljudi in živali, ki se ondi redé. Previdnost je to, kar je tim okrajnam odrekla, ker bi bilo ali vročine zgorelo ali mraza oterpnelo, namestila z družimi darovi, s katerimi se ljudje in živali lahko preživé, in ondašnji prebivavci iščejo in porabijo tudi skerbno v živež in v druge vgodnosti življenja, kar jim narava daja.

Laponijo je previdnost tako vravnala, da mora celò neka ondašnjim prebivavcem sila zoperna nadloga pripomoček biti njih ohranjenja. Tam je namreč mnogo mnogo merčesov, ki s svojim pikanjem ondašnje prebivavce zlo mučijo in terpinčijo, in katerim se drugač ubraniti ne morejo, ko s tem, da se v njih stanovališčih vedno kadí, in da si obraz z neko kuhano smolo namažejo. Ti merčesi devajo svojo zalego na vodo, in velika množica povodnih ptičev, ki svoj živež od nje dobivajo, pride po njo. Laponjčani jih polovijo in jedó, in rekel bi, da to je njih poglavitna hrana.

Grönlandčani imajo sicer jedi iz živalstva sploh raji ko rastlinske jedi, katerih je v njih sila nerodovitni deželi sila veliko; brez tega bi terpeli veliko pomanjkanje. Vendar porabijo tudi nekatere zelišča, na primer, kislico, in posebno žličnek v svoj živež. Narnavadniša hrana Grönlandčanov pa je riba angmarsetka (Angmarset), katero posušé v zraku na skalovju, in jo hranijo ko svoj vsakdanji kruh ali za prikuho v velicih usnjatih žakljih, ali v ponošenih oblačilih pred zimo.

V Izlandii, kjer ni zavoljo severne lege tudi več poljedelstva, je borno ljudstvo namest kruha suhe ribe.

Dalekarlečani, prebivavci severnih okrajin na Švedskem, si pečejo zastran pomanjkanja žita kruh iz brezove in smrekove skorje, in iz neke korenine, ki v močirjih raste. Prebivavci Kamčatke jedó olupljene sirove stebela medvedje tace (Bärenklaue).

Čudovita je res skerb Stvarnika za ohranjenje mnogoverstnih narodov na zemlji. Napravila je med prebivavci zemlje tako zvezo, da morajo tudi tisti narodi, ki jih velike široke morja sebijo, za občen živež in za občno vgodnost delati. Velika je modrost božja, ki nam je dala telo, ki ni na to ali uno posebno hrano navezano!

Novičar iz austrijskih krajev.

Iz slov. Goric na Štaj. 29. junia. * Dovolite ljube „Novice“, da se jez enkrat oglasim iz naših krajev, da slovenski svet zvé, da še nismo celo zaspali. — Šole v slov. Goricah pod vodstvom verlega za vse dobro gorečega Jareninskega gospoda dekana lepo napredujejo; se vé, da tu blizo Nemčev v obojem jeziku, razun verskih drobtinic, ktere se le v materinskem jeziku mladini lomiti zamorejo. Vsaka fara po slov. Goricah, se mi zdí tudi po vsem spodnjem Štajarju, ima šolo v svoji lastni hiši; le sv. Jakob na Goriškem ima šolo na najetem stanišu; tu je šola popotnica, ki zdaj tu zdaj tam se vsede, ker nima svoje hiše. Tej nadlogi v okom priti je to leto kmet Franc Vaingerl — očitno ga imenujem, ker hvala, komu hvala gré — poleg cerkve ležeči hram z zemljiščem vred kupil in gosposki prosto izvoliti dal: ali naj iz tega hram za šolo napravi, ali kje drugod na tem zemljišču si prostor poišče za stavbo šolskega hrama. Komisija je poslopje to pretesno spoznala za 300 učencov in za dva učitelja; zato je imenovani kmet za mali denar prepustil lepo njivo, kjer se bo hram postavil in vertič za sadjorejo napravil. Zemlja je že izmerjena in načert učilnice valjda od okrožnega merjaša izdelan; nadjamo se, da prihodnje leto bo pri sv. Jakobu že celodnevna šola, in dečki se